

کیفیت گزارشگری مالی و بندهای تعدیلی حسابداری

نازنین بشیری منش^۱، ملیحه پاکدل^۲

تاریخ دریافت: ۹۶/۰۷/۱۷

تاریخ پذیرش: ۹۶/۱۱/۰۲

چکیده

گزارش حسابرسان در فرآیند تصمیم‌گیری استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی به عنوان یکی از اطلاعات سودمند در نظر گرفته می‌شود و یکی از راه‌های اطمینان از کیفیت گزارشگری مالی، گزارش حسابداری می‌باشد. در این پژوهش، تأثیر کیفیت گزارشگری مالی بر بندهای تعدیلی گزارش حسابداری را مورد بررسی قرار می‌گیرد. نمونه پژوهش نیز متشکل از ۶۴۵ مشاهده (سال - شرکت) در سالهای ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۳ می‌باشد. بمنظور اندازه‌گیری کیفیت گزارشگری مالی با استفاده از سه مدل کوتاری همکاران (۲۰۰۵)، کازنیک (۱۹۹۹) و مک نیکلز و استابن (۲۰۰۸) استفاده شده است و فرضیه پژوهش با استفاده از رگرسیون لاجیت آزمون گردیده است. یافته‌ها نشان داد، در هر سه مدل بین کیفیت گزارشگری مالی و تعدیلات حسابداری رابطه منفی مشاهده شد. این نتیجه حاکی از آن است که کیفیت گزارشگری مالی نزد حسابرسان در تصمیم‌گیری برای تعدیلات حائز اهمیت بوده و با افزایش کیفیت گزارشگری مالی، میزان تعدیلات کاهش می‌یابد. این پژوهش با شناسایی تأثیر پذیری بندهای تعدیلی حسابداری از کیفیت گزارشگری مالی کمک بسزایی به سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان در سنجش رفتارهای فرصت طلبانه مدیران می‌کند. همچنین با بکارگیری سه معیار مختلف در سنجش کیفیت گزارشگری مالی به غنای ادبیات موجود می‌افزاید.

واژه‌های کلیدی: کیفیت گزارشگری مالی، بندهای تعدیلی حسابداری، اقلام تعهدی اختیاری.

طبقه‌بندی موضوعی: G14, C33

DOI: 10.22051/ijar.2018.17542.1341

^۱ استادیار گروه حسابداری دانشگاه پیام نور، نویسنده مسئول، (bashirimanesh@gmail.com)

^۲ کارشناسی ارشد حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد فردوس، (pakdel_malihe@yahoo.com)

مقدمه

با توجه به جهانی شدن بازار کسب و کار و تقاضای بیشتر برای اطلاعات شفاف در میان سرمایه‌گذاران، سهامداران و به طور کلی جامعه، کیفیت گزارشگری مالی به عنوان منبع اصلی استراتژی شرکت جایگاه خود را در میان عوامل بازار پیدا کرده است (فررو، ۲۰۱۴). ارزش اطلاعات حسابداری و گزارشگری مالی در بازار سرمایه و به خصوص در ارتباط با درآمد سرمایه‌گذاران، به یکی از مسائل اصلی در تحقیقات حسابداری تبدیل شده است (چن و همکاران، ۲۰۱۲). بر این اساس محققان و افراد شاغل در رشته توجه قابل ملاحظه‌ای را بر کیفیت گزارشگری مالی به طور کلی و نقش حسابرسان به طور خاص متمرکز کردند (ابد و همکاران، ۲۰۱۵). زیرا گزارشگری مالی با کیفیت بالا، اتخاذ تصمیمات آگاهانه‌تر سرمایه‌گذاران را تسهیل می‌کند و در هدایت این سرمایه‌ها به فرایند تخصیص بهینه منابع کمک می‌نماید (پیری و همکاران، ۱۳۹۳). ولی جدائی مالکیت از مدیریت این امکان بالقوه را به وجود می‌آورد که مدیران تصمیماتی را اتخاذ نمایند که در راستای منافع خود و عکس منافع سهامداران باشد. در بررسی‌های انجام شده روی مدیریت سود، اقلام تعهدی اختیاری یعنی اقلامی که مدیریت می‌تواند آنرا دستکاری کند نقش مهمی دارند. اقلام تعهدی باعث ایجاد تفاوت بین سود و جریان وجوه نقد می‌شود در نتیجه با فرض اینکه جریان‌های نقدی دستکاری نشوند، تنها راه دستکاری سود، افزایش یا کاهش اقلام تعهدی اختیاری است (ابراهیمی کردلر و سیدی، ۱۳۸۷). تعدیلات حسابرسی به کاهش خطای برآورد در اقلام تعهدی کمک می‌کند؛ عبارت دیگر، تعدیلات حسابرسی باعث خنثی کردن هموارسازی فرصت‌طلبانه مدیران در صورت‌های مالی پیش از حسابرسی می‌شود (لنوکس و همکاران، ۲۰۱۵). از این رو گزارش حسابرس درباره صورت‌ها و سایر اطلاعات مالی از مهمترین ابزارهای حصول اطمینان از قابلیت اطمینان اطلاعات شرکتها به شمار می‌رود. بدین ترتیب یک پل ارتباطی بین یافته‌های حسابرسان با افراد خارج و داخل شرکت به صورت اظهار نظر حسابرسی به وجود می‌آید که نقش مهمی در هشدار به استفاده‌کنندگان از صورت‌های مالی نسبت به شناخت مشکلات پیش روی شرکت‌ها ایفا می‌کند (محمدپور، ۱۳۹۳). از این رو این پژوهش برآن است تا تأثیر کیفیت گزارشگری مالی بر بندهای تعدیلی حسابرس را مورد بررسی قرار دهد.

مبانی نظری پژوهش

به طور کلی هیچ تعریف پذیرفته شده ای از کیفیت گزارشگری مالی در ادبیات دانشگاهی وجود ندارد. بر اساس چارچوب مفهومی، گزارش های مالی با کیفیت به عنوان گزارش هایی که کامل، بیطرفانه و عاری از خطا هستند و اطلاعات مفیدی را برای پیش بینی موقعیت اقتصادی و عملکرد شرکت ارائه می دهند، تعریف می شوند (گینور و همکاران، ۲۰۱۶). اگر چه کیفیت گزارشگری مالی به طور مستقیم قابل مشاهده نیست، مفسران برجسته آن را به عنوان یک عامل اصلی بازار سرمایه، مهم تلقی می کنند (پامروی و سورنتن، ۲۰۰۸). به طور کلی کیفیت گزارشگری مالی به دلایل زیر برای استفاده کنندگان و سرمایه گذاران صورت های مالی دارای اهمیت می باشد: ۱) کیفیت بالای اطلاعات حسابداری یک پیش شرط برای تصمیم گیری دقیق و عملکرد درست بازار سرمایه است. لذا وجود نقصان و ابهام و کیفیت پایین گزارشگری مالی موجب افزایش هزینه مبادلات و ناتوانی بازار در تخصیص بهینه منابع می شود (وکیلی فرد و محمدی، ۱۳۹۴). ۲) برای هدایت سرمایه های افراد علاقه مند به سرمایه گذاری لازم است اعتماد آنان جلب گردد. برای این منظور، سرمایه گذاران خواهان اطلاعات با کیفیت هستند که به آنها در جهت انجام یک سرمایه گذاری موفق یاری رساند (اعتمادی و همکاران، ۱۳۸۸). ۳) یکی از مکانیزم های موجود برای کاهش هزینه سرمایه، هزینه بدهی، ریسک و عدم تقارن اطلاعاتی و نظارت بر فعالیتهای مدیران به منظور کاهش رفتارهای فرصت طلبانه ی آنها کیفیت گزارشگری مالی است (محمودآبادی و همکاران، ۱۳۹۲). حسابرسان نقش مهمی در نظارت بر کیفیت گزارش های مالی انتشار یافته توسط شرکت ها دارند که در نهایت از طریق گزارش حسابرسی ارائه می شود. حسابرس هنگامی تعدیلات حسابرسی را ارائه می کند که حداقل در طی دوره مورد رسیدگی یک عدم قطعیت با اهمیتی که مدیریت نمی تواند یا مایل نیست آن را تقویم و در صورت های مالی منعکس کند، وجود داشته باشد (احمدی و همکاران، ۱۳۹۳). بنابراین از نقطه نظر استفاده کنندگان تعدیلات حسابرسی نشانه ای از کیفیت پایین صورت های مالی می باشد. در تحقیقات تجربی عمدتاً سطح اقلام تعهدی اختیاری معیاری بر کیفیت گزارشگری مالی می باشد. اقلام تعهدی از تفاوت بین سود و جوه نقد حاصل از عملیات حاصل می گردد، که شامل هزینه استهلاک، تغییرات در دارایی ها و بدهی های جاری به غیر از وجه نقد (از قبیل حساب های دریافتی، موجودی کالا و حساب های پرداختنی) می باشد. در نتیجه، با این

فرض که جریان وجه نقد دستکاری نمی شود، تنها راه باقیمانده برای دستکاری سود، افزایش یا کاهش اقلام تعهدی است (مشایخی و صفری، ۱۳۸۵). با توجه به این که معیارهای مورد استفاده برای کیفیت گزارشگری مالی در این پژوهش متوجه میزان اقلام تعهدی اختیاری است که رابطه مستقیمی با مدیریت سود دارد؛ لذا در تعدیلات حسابرسی تأکید بر بندهای تعدیلی می باشد که مرتبط با اقلام سود و زیانی باشد.

پیشینه پژوهش

اخیراً مطالعات فراوانی در مورد ارتباط بین کیفیت گزارشگری مالی و اظهار نظر حسابرسان انجام شده است. یافته های این مطالعات نشان می دهد، که کاهش کیفیت گزارشگری مالی با احتمال دریافت اظهار نظر غیر مقبول و افزایش تعداد بندها همراه است. در ادامه به برخی از پژوهش های خارجی و داخلی انجام شده در این حوزه اشاره می شود.

مینگ شیه و چینگ سای (۲۰۰۴) دریافتند که یک اثر منفی بین مجموع تعدیلات حسابرسی و میزان اقلام تعهدی اختیاری وجود دارد. جو و همکاران (۲۰۰۸) نشان دادند؛ حسابرسان برای مشتریان با سابقه خود از برخی بندهای تعدیلی چشم پوشی می کنند. همچنین نتایج نشان می دهد؛ تعدیلات برای مشتریان با کنترل های داخلی قوی تر و مشتریان با سطح درآمدی بالا چشم پوشی شود.

امات و الویرا (۲۰۱۰) نشان دادند که بین تعدیلات حسابرسی و مدیریت سود ارتباط مثبت و معنادار وجود دارد. سیتوریدو و اسپادس (۲۰۱۳) دریافتند که نظر مشروط حسابرس ارتباطی با مدیریت سود ندارد. ویژگی های مالی مشتری، مانند سودآوری و اندازه از عوامل تعیین کننده تصمیم حسابرسان می باشد. تصمیم حسابرسان به صدور اظهار نظر مشروط به دلایل دیگر با توجه به نوع اظهار نظر حسابرس صادر شده در سال گذشته است. لنوکس و همکاران (۲۰۱۵) نشان دادند که تعدیلات حسابرسی باعث هموارتر شدن و پایداری بیشتر سود و کیفیت بیشتر اقلام تعهدی می شود. موآزدی و خانسالار (۲۰۱۶) با استفاده از رگرسیون لاجیت نتایج دادند که بین اظهار نظر حسابرس و مدیریت سود مثبتی بر اقلام تعهدی اختیاری رابطه منفی و معناداری وجود دارد.

ابراهیمی کردلر و سیدی (۱۳۸۷) نشان می‌دهند که بین اظهارنظر حسابرِس و تعداد بندهای شرط در گزارش حسابرسی با اقلام تعهدی اختیاری رابطه معناداری وجود ندارد. حساس یگانه و همکاران (۱۳۸۹) با استفاده از مدل لاجیت نشان دادند که بین اقلام تعهدی اختیاری و صدور گزارش مشروط توسط حسابرِس ارتباط مثبت و معنادار وجود دارد. دارابی و رضائی جعفری (۱۳۹۱) نشان دادند که بندهای گزارش حسابرسان باعث شفافیت گزارشهای مالی در گروه شرکت‌های خودرو و ساخت قطعات پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌شود. رحمانی و طالب نیا (۱۳۹۲) نشان دادند که نوع گزارش حسابرِس در صنایع خودرو، فلزات اساسی و مواد و محصولات دارویی رابطه معنادار و منفی با شاخص مدیریت سود دارد. بنی مهد و همکاران (۱۳۹۳) به بررسی مدیریت سود و اظهارنظر حسابرِس پرداختند. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که مدیریت سود، اندازه شرکت، نسبت بدهی، حق الزحمه حسابرسی و مالکیت دولتی با تعداد بندهای حسابرسی قبل از بند اظهارنظر رابطه معنی دار دارند. شواهد پژوهش بر این نکته تأکید دارند که رابطه مستقیم میان مدیریت سود و تعداد بندهای حسابرسی وجود دارد. پیری و همکاران (۱۳۹۳) نشان دادند که کیفیت افشا و پایداری سود (معیارهای اندازه گیری کیفیت گزارشگری مالی) با نوع اظهار نظر حسابرِس رابطه مثبت و معناداری دارند. همچنین کیفیت اقلام تعهدی و دقت اطلاعات مالی (معیارهای اندازه گیری کیفیت گزارشگری مالی) با اظهار نظر حسابرِس رابطه ی معنی داری نداشته اند.

مرادی و همکاران (۱۳۹۳) نشان دادند که بین مدیریت سود و اظهار نظر مشروط حسابرِس به دلیل ابهام در تداوم فعالیت شرکت، ارتباط مستقیمی وجود دارد. این در حالی است که بین مدیریت سود و اظهار نظر مشروط حسابرِس به دلایلی جز ابهام در تداوم فعالیت، ارتباط معناداری مشاهده نشده است.

مرور ادبیات نشان می‌دهد، مدیران تمایل دارند نتایج عملکرد و وضعیت مالی شرکت خود را مطلوب گزارش کنند. در این راستا مکانیسم‌های کنترلی مختلفی مثل کیفیت گزارشگری مالی موجب تقویت نظارت بر فعالیتهای مدیران، به منظور کاهش رفتارهای فرصت طلبانه ی آنها است (هاشمی و همکاران، ۱۳۹۳). از سوی دیگر اطلاعات مالی حسابرسی شده ابزاری برای حفاظت از منافع سهامداران، در مقابل تحریفات و اشتباهات با اهمیت موجود در

صورت‌های مالی، ناشی از تضاد منافع یا عدم تقارن اطلاعاتی بین سرمایه‌گذاران و مدیران است (بنی مهد و همکاران، ۱۳۹۳). در نتیجه اگر گزارش ارائه شده اثر بخش نباشد، ممکن است منجر به واکنش اشتباه مخاطب شود. در نتیجه از حسابرس انتظار می‌رود، رویه‌های حسابداری سؤال برانگیز و خطاهای با اهمیت و موارد خلاف را گزارش نماید (محمدپور، ۱۳۹۳). حمایت بازار از حسابرس و در واقع تقاضا برای خدمات حسابرسی، تا زمانی تداوم می‌یابد که وی قادر به کشف و گزارش موارد نقض قرارداد باشد. لذا حساب‌برسان برای تداوم حرفه حسابرسی و پاسخگویی به نیاز استفاده‌کنندگان، در تصمیم‌گیری برای تعدیلات حسابرسی، کیفیت گزارشگری مالی را که در واقع ابزار کنترلی رفتارهای فرصت‌طلبانه مدیریت و همسو با منافع سهامداران است را مد نظر قرار می‌دهند. با این حساب، منطقی است که بین کیفیت گزارشگری مالی و تعدیلات حسابرسی رابطه معناداری مشاهده شود. در نتیجه فرضه تحقیق به صورت زیر تبیین شده است:

فرضیه پژوهش: بین کیفیت گزارشگری مالی و تعدیلات سود حسابرسی رابطه‌ی معناداری وجود دارد.

متغیرهای پژوهش

متغیر وابسته در این تحقیق تعدیلات حسابرسی می‌باشد. که اگر در گزارشات حسابرسی تعدیلات مربوط به اقلام درآمد و هزینه وجود داشته باشد یک و در غیر این صورت صفر است. متغیر مستقل در این تحقیق کیفیت گزارشگری مالی می‌باشد که بر اساس سه معیار زیر محاسبه می‌گردند.

معیار اول: اولین معیار اندازه‌گیری اقلام تعهدی اختیاری تعدیل شده بر مبنای عملکرد می‌باشد که توسط کوتاری و همکاران (۲۰۰۵) ارائه شده است و به صورت زیر می‌باشد.

$$TA_{accr,i,t} = \alpha_0 + \alpha_1 (1 / Assets_{i,t-1}) + \alpha_2 \Delta Rev_{i,t} + \alpha_3 PPE_{i,t} + \alpha_4 ROA_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

که در این رابطه TA معرف مجموع اقلام تعهدی است که به صورت زیر قابل محاسبه است:

$$TA_{i,t} = (\Delta CA_{i,t} - \Delta CASH_{i,t} - \Delta CL_{i,t} + \Delta STDEBT_{i,t} - DEPN_{i,t})$$

در معادلات فوق متغیرها به این شرح هستند: $TA_{i,t}$: کل اقلام تعهدی شرکت i در سال t ، $\Delta CA_{i,t:t}$: تغییرات دارایی‌های جاری شرکت i در سال t ، $\Delta CASH_{i,t:t}$: تغییرات وجه نقد شرکت i در سال t ، $\Delta CL_{i,t:t}$: تغییرات بدهی‌های جاری شرکت i در سال t ، $\Delta STDEBT_{i,t:t}$: تغییرات تسهیلات کوتاه مدت یا حصه جاری شرکت i در سال t ، $DEPN_{i,t:t}$: هزینه استهلاک دارایی‌های مشهود و نامشهود شرکت i در سال t ، همچنین: $Assets_{i,t-1}$ = دارایی‌های ابتدای دوره شرکت i در سال t ، $TAccr_{i,t}$ = کل اقلام تعهدی شرکت i در سال t تقسیم بر دارایی‌های ابتدای دوره، $\Delta Rev_{i,t}$ = برابر با تغییر سالانه درآمدهای عملیاتی تقسیم بر کل دارایی‌های ابتدای دوره، $PPE_{i,t}$ = اموال، ماشین‌آلات و تجهیزات برای شرکت i در سال t تقسیم بر دارایی‌های ابتدای سال، $ROA_{i,t}$ = بازده داراییها برای شرکت i در سال t تقسیم بر دارایی‌های ابتدای سال.

جمله باقیمانده رگرسیون فوق بیانگر اقلام تعهدی اختیاری می‌باشد. در این پژوهش، قدرمطلق ارزش‌های اقلام تعهدی اختیاری در منفی یک ضرب می‌گردد. بنابراین، ارزش‌های بالاتر بیانگر کیفیت گزارشگری مالی بالاتر می‌باشد (تقی زاده خانقاه و زینالی، ۱۳۹۴؛ کوتاری و همکاران، ۲۰۰۵).

معیار دوم: مدل کازنیک (۱۹۹۹) است دلیل انتخاب این معیار جهت ارزیابی کیفیت گزارشگری مالی، این است که سجادی و همکاران (۱۳۸۹)، ۴ مدل و همچنین یعقوب نژاد و همکاران (۱۳۹۰)، ۶ مدل اصلی از مدل‌های اقلام تعهدی را به تفکیک هر صنعت از نظر معنی داری و قابلیت پیش بینی کنندگی مورد بررسی قرار دادند و مدل کازنیک به عنوان مدل بهینه در ایران انتخاب شده است (اخگر و کرمی، ۱۳۹۳). این مدل با افزودن تغییر در خالص وجه نقد عملیاتی، مدل جونز را تعدیل می‌کند.

$$TAC/TA_{i,t} = \beta_1(1/TA)_{i,t} + \beta_2 (\Delta REV - \Delta REC)_{i,t} / TA_{i,t} + \beta_3 (PPE/TA)_{i,t} + \beta_4 (\Delta CFO/TA)_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

که در آن:

$$\Delta REC_{i,t} = \text{تغییر در حسابهای دریافتی شرکت } i \text{ در سال } t, \Delta CFO_{i,t} = \text{تغییر در جریان}$$

نقد عملیاتی شرکت i در سال t و سایر متغیرها مشابه با مدل قبل می‌باشند.

معیار دوم نیز برابر قدرمطلق این مقدار ضربدر منفی یک است و بنابراین، مقدار بالاتر نشانگر کیفیت گزارشگری بیشتر است (مشایخی و محمد پور، ۱۳۹۳؛ کازنیک، ۱۹۹۹).

معیار سوم: درآمدهای اختیاری است که توسط استابن (۲۰۱۰) و مک نیکلز و استابن (۲۰۰۸) ارائه شده است. برای برآورد این معیار از الگوی رگرسیونی زیر استفاده شده است:

$$DAR_{i,t} = \alpha_0 + \alpha_1 DREV_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

که در آن:

$DAR_{i,t}$ = تغییرات سالانه حسابهای دریافتی تقسیم بر کل داراییهای ابتدای دوره.

$DREV_{i,t}$ = تغییرات سالانه درآمدها تقسیم بر کل داراییهای ابتدای دوره.

درآمدهای اختیاری، باقیمانده الگو می‌باشد. در این پژوهش، قدرمطلق درآمدهای اختیاری در منفی یک ضرب شده است. بنابراین ارزشهای بالاتر DisRev بیانگر کیفیت بالای گزارشگری مالی است (مک نیکلز و استابن، ۲۰۰۸؛ گوماریز و بالستا، ۲۰۱۴).

در محاسبه کیفیت گزارشگری مالی، هر یک از مدل‌های فوق بر حسب هر صنعت بطور مجزا برازش شده است.

متغیرهای کنترلی تحقیق به شرح ذیل می‌باشد:

۱. مالکیت نهادی (INOWN): مطابق تعریف بوش (۱۹۹۸) درصدی از سهام یک شرکت سهامی است که متعلق به بانکها، بیمه‌ها، نهادهای مالی، صندوقهای مشترک، شرکتهای هلدینگ، سازمان و نهادها و شرکتهای دولتی است. که از نتیجه کسر تعداد سهام در اختیار سهامداران نهادی بر کل سهام محاسبه می‌شود.

۲. درصد سهام شناور آزاد (FREE FLOAT): درصد مالکیت سهام آزاد شناور عددی است که از نتیجه کسر تعداد سهام متعلق به سهامداران عمده (دارای بیش از ۵٪ از سهام شرکت) از تعداد کل سهام تقسیم بر تعداد کل سهام شرکت بدست می‌آید

۳. استقلال هیئت مدیره (BRD-IN): از نسبت تعداد مدیران غیرموظف به تعداد کل اعضای هیات مدیره برای اندازه‌گیری استقلال هیات مدیره استفاده شده است (دمیتراپلاس و استریو، ۲۰۱۰).

۴. چرخه عملیاتی (OPCY): چرخه عملیاتی میانگین دوره پرداخت وجوه برای تولید و دریافت وجه از فروش‌ها است. طولانی بودن چرخه عملیاتی موجب طولانی شدن فاصله زمانی تبدیل اقلام تعهدی به جریانهای نقدی می‌شود. که این امر موجب کاهش دقت پیش‌بینی اقلام تعهدی و کاهش کیفیت گزارشگری مالی می‌شود که به صورت زیر محاسبه می‌شود:

$$OPCY_{i,t} = \frac{(AP_{i,t} + AP_{i,t-1})/2}{Purchases_{i,t}/360} + \frac{(INV_{i,t} + INV_{i,t-1})/2}{COGS_{i,t}/360} + \frac{(AR_{i,t} + AR_{i,t-1})/2}{SALE_{i,t}/360}$$

AP: حسابهای پرداختنی، Purchases = بهای تمام شده کالای فروخته شده بعلاوه موجودی کالای پایان دوره منهای موجودی کالای اول دوره، INV = موجودی کالا پایان دوره، COGS = بهای تمام شده فروش، AR = حسابهای دریافتنی تجاری، SALE = فروش.

۱. رشد فروش (Growth): مطابق تحقیقات گذشته شرکتها با رشد فروش بیشتر، به دلیل فشار آوردن انتظارات سرمایه‌گذاران و بازار سرمایه با احتمال بیشتری به مدیریت سود می‌پردازند.

$$Growth_{i,t} = \frac{Sale_{i,t} - Sale_{i,t-1}}{Sale_{i,t-1}}$$

$Growth_{i,t}$ = درصد رشد فروش شرکت i در سال t ، $Sale_{i,t}$ = جمع فروش شرکت i در سال t ، $Sale_{i,t-1}$ = جمع فروش شرکت i در پایان سال $t-1$.

۲. اندازه شرکت (Size): گروهی از مطالعات نشان می‌دهد که اندازه شرکت بر کیفیت گزارشگری مالی تأثیر مثبت دارد و دلایلی مانند برقراری سیستم کنترل داخلی کارآمد، ارتباط با مؤسسات بزرگ حسابرسی و رعایت هزینه اعتبار و شهرت را از عوامل اصلی آن تلقی میکنند. در این تحقیق از ارزش بازار سهام در پایان سال به عنوان مبنای تعیین ارزش شرکت و نهایتاً از لگاریتم آن به عنوان متغیر اندازه شرکت استفاده می‌شود.

۳. نسبت اهرمی (Lev): تحقیقات قبلی نشان داده اند که درجه اهرم مالی با مدیریت سود رابطه مثبت دارد، شرکتهایی که از نسبت بدهی به کل دارایی‌های زیادی برخوردار هستند، به منظور اطمینان بخشی به اعتباردهندگان مبتنی بر توانایی پرداخت اصل و بهره وام‌ها و اعتبارات

دریافتی، اقدام به مدیریت سود می‌کنند. از این رو به نظر میرسد کیفیت گزارشگری مالی با ساختار تأمین مالی شرکت در ارتباط باشد که از نتیجه تقسیم مجموع بدهی‌ها بر مجموع دارایی‌ها محاسبه می‌شود (دمیتراپلاس و استریو، ۲۰۱۰).

جامعه آماری

جامعه آماری پژوهش شامل کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد که شرایط زیر را در برداشته باشند:

- شرکت قبل از سال ۱۳۸۸ در بورس اوراق بهادار تهران پذیرفته شده و تا پایان سال ۹۳ در بورس فعال باشد.

- دوره مالی شرکت‌ها باید منتهی به پایان اسفند ماه باشد.

- طی سال‌های مورد بررسی تغییر فعالیت یا تغییر سال مالی نداده باشند.

- جزء بانک‌ها و موسسات مالی (شرکت‌های سرمایه گذاری، واسطه گران مالی، شرکت‌های هلدینگ و لیزینگ‌ها) نباشند.

- اطلاعات مربوط به صورت‌های مالی حسابرسی شده شرکت برای دوره مورد بررسی در دسترس باشد.

- در شرکت توقف عملیات بیش از سه ماه اتفاق نیفتاده باشد.

با توجه به مجموع شرایط یاد شده تعداد ۱۲۹ شرکت به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند و فرضیه پژوهش با ۶۴۵ مشاهده (سال-شرکت) آزمون گردید.

روش شناسی پژوهش

تحقیقات بنیادی آشکارا به تبیین روابط بین متغیرهای معین و آزمون تجربی نظریه‌ها و یا فرضیه‌هایی است که وجود دارد (بدری، ۱۳۹۳). از این رو این تحقیق از نظر هدف، تحقیق بنیادی محسوب می‌گردد و در زمره پژوهش‌های تجربی قرار می‌گیرد.

جهت آزمون فرضیه پژوهش با توجه به اینکه متغیر وابسته تحقیق به صورت صفر و یک تعریف شده از روش رگرسیون لاجیت مبتنی بر داده‌های ترکیبی استفاده شده است. رگرسیون لاجیت یک مدل ریاضی است که می‌تواند برای توصیف رابطه متغیر X با یک متغیر وابسته دو حالتی به عنوان لامورد استفاده قرار گیرد. منظور از متغیر دو حالتی، متغیری است که فقط دارای دو جواب می‌باشد، برای این متغیرها از کدهای صفر و یک استفاده می‌شود.

مدل پژوهش

در این پژوهش برای اندازه‌گیری کیفیت گزارشگری مالی از سه معیار استفاده شده است، بر همین اساس برای آزمون فرضیه تحقیق سه مدل رگرسیونی زیر تبیین شده است. مدل اول بر حسب معیار اول کیفیت گزارشگری مالی (کوتاری و همکاران، ۲۰۰۵) به صورت زیر می‌باشد:

$$\text{Audit adjustments}_i = \alpha + \beta_1 \text{DisAccr}_i + \beta_2 \text{INOWN}_i + \beta_3 \text{FREE FLOAT}_i + \beta_4 \text{BRD-IND}_i + \beta_5 \text{OPCY}_i + \beta_6 \text{Growth}_i + \beta_7 \text{Size}_i + \beta_8 \text{Lev}_i$$

مدل دوم بر حسب معیار دوم کیفیت گزارشگری مالی (کازنیک، ۱۹۹۹) به صورت زیر می‌باشد.

$$\text{Audit adjustments}_i = \alpha + \beta_1 \text{DD}_i + \beta_2 \text{INOWN}_i + \beta_3 \text{FREE FLOAT}_i + \beta_4 \text{BRD-IND}_i + \beta_5 \text{OPCY}_i + \beta_6 \text{Growth}_i + \beta_7 \text{Size}_i + \beta_8 \text{Lev}_i$$

مدل سوم بر حسب معیار سوم کیفیت گزارشگری مالی (مک نیکلز و استابن، ۲۰۰۸؛ استابن، ۲۰۱۰) به صورت زیر می‌باشد.

$$\text{Audit adjustments}_i = \alpha + \beta_1 \text{DisRev}_i + \beta_2 \text{INOWN}_i + \beta_3 \text{FREE FLOAT}_i + \beta_4 \text{BRD-IND}_i + \beta_5 \text{OPCY}_i + \beta_6 \text{Growth}_i + \beta_7 \text{Size}_i + \beta_8 \text{Lev}_i$$

در معادله (۱) و (۲) و (۳) متغیرها به شرح زیر هستند:

DisAccri؛ کیفیت گزارشگری مالی بر حسب مدل کوتاری و همکاران، INOWN_i؛ مالکیت نهادی، FREE FLOAT_i؛ درصد سهام شناور، BRD-IND_i استقلال هیئت مدیره، OPCY_i؛ چرخه عملیاتی، Growth_i؛ رشد فروش، Size_i اندازه شرکت، Lev_i؛ نسبت اهرمی، DD_i؛ کیفیت گزارشگری مالی بر حسب مدل کازنیک، DisRev_i؛ کیفیت گزارشگری مالی بر حسب مدل استابن

آمار توصیفی

نگاره (۱) آمار توصیفی متغیرهای مدل‌ها را نشان می‌دهد. اصلی‌ترین شاخص مرکزی، میانگین است که نشان دهنده نقطه تعادل و شاخص خوبی برای نشان دادن مرکزیت داده هاست. یافته‌ها نشان می‌دهد، بطور متوسط سطح کیفی گزارشگری مالی بر حسب مدل‌های کوتاری، کازنیک و استابن به ترتیب $۰/۰۸$ ، $-۰/۰۹$ و $-۰/۰۷۱$ می‌باشد که نشان می‌دهد، مدل کازنیک سطح اقلام تعهدی اختیاری را بیش‌تر و مدل استابن کمتر برآورد می‌کند که با یافته‌های پژوهش‌های چن و همکاران (۲۰۱۱) همخوانی دارد. همچنین بطور متوسط میزان مالکیت نهادی در نمونه پژوهش $۰/۶۷$ بوده که انتظار می‌رود با توجه به نقش نظارتی آنها در ساختار مالکیت شرکت، کیفیت گزارشگری مالی بهبود یابد. متوسط استقلال هیئت مدیره $۰/۶۴$ می‌باشد که نشان می‌دهد در ساختار هیئت مدیره شرکتهای نمونه وجود مدیران غیر موظف مورد تأکید قرار گرفته است. همچنین یافته‌ها نشان می‌دهد، بطور متوسط $۰/۶۵$ درصد دارای‌هایی شرکتهای نمونه پژوهش از طریق استقراض تامین مالی شده است.

نگاره (۱): آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیرها	میانگین	بیشترین	کمترین	انحراف معیار
تعدیلات حسابرسی	۰/۴۵۳۴	۱/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۴۹۸
کیفیت گزارشگری مالی الگوی کوتاری	-۰/۰۸۸	-۰/۰۰۰۱	-۰/۰۶۵۵	۰/۰۸۶
کیفیت گزارشگری مالی الگوی کازنیک	-۰/۰۹۰	-۰/۰۰۰۱	-۰/۰۷۳۷	۰/۰۹۲
کیفیت گزارشگری مالی الگوی مک نیکلز و استابن	-۰/۰۷۱	-۰/۰۰۱۰	-۰/۰۴۶۴	۰/۰۸۲
مالکیت نهادی	۰/۶۷۶	۰/۹۹۴	۰/۰۰۰	۰/۲۹۲
درصد سهام شناور	۰/۲۶۵	۰/۸۸۶	۰/۰۰۵	۰/۱۷۷
استقلال هیئت مدیره	۰/۶۴۲	۱/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۱۹۷
چرخه عملیاتی	۳۱۷/۲۰۷	۱۷۹۷/۴۱	۴۷/۶۷۱	۴۴۱/۵۲۰
رشد فروش	۰/۱۹۷	۲/۳۹۵	-۰/۸۴۸	۰/۳۶۶
اندازه شرکت	۱۳/۰۷۷	۱۸/۴۵۳	۹/۵۰۷	۱/۵۶۶
نسبت اهرمی	۰/۶۵۴	۲/۳۸۴	۰/۰۹۰	۰/۲۵۳

آمار استنباطی

در این پژوهش برای ارزیابی سه مدل کیفیت گزارشگری مالی از رگرسیون چند متغیره استفاده شده است. در نتیجه به منظور قابلیت استفاده از نتایج این سه مدل، باید از برقراری فروض رگرسیون خطی کلاسیک اطمینان حاصل نمود که برای هر صنعت به صورت مجزا انجام شده است. برای تشخیص همخطی بین متغیرها از آزمون VIF استفاده شد. نتایج حاصل از آزمون برای هر سه مدل کیفیت گزارشگری مالی نشان داد که مقدار VIF در تمامی صنایع کمتر از ۱۰ بوده و مشکل هم خطی وجود نداشته است. به منظور انتخاب بین داده‌های تابلویی و تلفیقی از آزمون F لیمر استفاده شده است و برای تعیین اینکه الگوی مورد استفاده در شیوه داده‌های تابلویی، در قالب کدام یک از روش‌های اثرات ثابت یا اثرات تصادفی انجام شود، آزمون هاسمن انجام شده است، نتایج حاصل نشان داد که مدلها در تمام صنایع باید با استفاده از داده‌های تلفیقی برآورد شود. در این پژوهش به منظور بررسی واریانس ناهمسانی از آزمون والد تعدیل شده استفاده شده است. نتایج آزمون در هر سه مدل کیفیت گزارشگری مالی نشان می‌دهد که کلیه مدلها در تمام صناعت با مشکل واریانس ناهمسانی مواجه می‌باشد. که برای رفع آن از روش حداقل مربعات تعمیم یافته (GLS) استفاده شده است.

آزمون فرضیات پژوهش

نتایج مربوط به آزمون فرضیه پژوهش مدل اول، مدل دوم و مدل سوم در نگاره (۲، ۳، ۴) ارائه شده است. پیش شرط‌های انجام رگرسیون خطی مانند وجود رابطه خطی بین متغیرهای مستقل و وابسته، همسانی واریانس متغیر وابسته و متغیرهای مستقل توزیع نرمال متغیر وابسته و باقیمانده‌ها یا خطای اندازه گیری مدل را نیاز ندارد. لیکن موضوع همراستایی چندگانه در رگرسیون لجستیک که به معنای عملکرد خطی هر یک از متغیرهای مستقل نسبت به یکدیگر است، وجود دارد. برای این منظور برای هر ضریب بتا باید مقدار خطای استاندارد جزئی باشد. اگر هر متغیر مستقلی دارای خطای استاندارد بالایی باشد نشان از وجود همراستایی چند گانه روی آن متغیر دارد. همچنین معیار بررسی نکویی برازش در رگرسیون لجستیک، LR می‌باشد که مانند آماره F در رگرسیون معمولی عمل می‌کند. همانطور که در نگاره ۲ مشاهده می‌شود، در مدل اول با توجه به آماره LR و احتمال مربوط به آن می‌توان نتیجه گرفت: که در سطح اطمینان ۹۵٪ معادله رگرسیون معنی دار است. بنابراین می‌توان گفت مدل ارائه شده توسط

متغیرهای موجود در مدل به خوبی قادر به بیان تغییرات متغیر وابسته می‌باشد. یعنی متغیرهای موجود به خوبی تغییر در متغیر وابسته را تبیین می‌کنند. همچنین نتایج معناداری آزمون هاسمر-لمشو بالاتر از سطح خطای ۵ درصد می‌باشد. در نتیجه فرض صفر پذیرفته می‌شود که حاکی از صحت تعیین مدل است. ۰/۱۵ بوده که بیانگر میزان مربوط بودن متغیرهای مستقل با متغیر وابسته (تعدیلات سود حسابرسی) می‌باشد. ضریب تعیین مدل، ۱۴/۵۶ درصد بوده که نشان از میزان تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مدل است. ضریب متغیر کیفیت گزارشگری مالی الگوی کوتاری و همکاران برابر ۱/۹۰۱۱- می‌باشد که منفی بوده و در سطح ۹۵٪ معنادار می‌باشد که بیانگر تأثیر منفی کیفیت گزارشگری مالی بر بندهای تعدیلی حسابرسی می‌باشد. در نتیجه فرضیه پژوهش در سطح اطمینان ۹۵ درصد تایید می‌شود.

نگاره (۲): اثر کیفیت گزارشگری مالی بر بندهای تعدیلی حسابرسی - مدل کوتاری و همکاران

متغیرها	ضرایب	خطای استاندارد	آماره Z	معناداری
عرض از مبدا	-۲/۶۱۷	۰/۹۴۰	-۲/۷۸۴	۰/۰۰۵
کیفیت گزارشگری مالی الگوی کوتاری و همکاران	-۱/۹۰۱	۰/۹۶۱	-۱/۹۷۸	۰/۰۴۸
مالکیت نهادی	-۰/۲۹۸	۰/۳۷۶	-۰/۷۹۵	۰/۴۲۷
درصد سهام شناور	۱/۹۱۱	۰/۶۲۰	۳/۰۸۲	۰/۰۰۲
استقلال هیئت مدیره	-۱/۰۰۴	۰/۴۳۲	-۲/۳۲۰	۰/۰۲۰
چرخه عملیاتی	۰/۰۰۳	۰/۰۰۱	۵/۹۱۰	۰/۰۰۰
رشد فروش	-۰/۰۳۳	۰/۲۴۶	-۰/۱۳۳	۰/۸۹۴
اندازه شرکت	-۰/۰۳۰	۰/۰۶۲	-۰/۴۹۵	۰/۶۲۱
نسبت اهرمی	۳/۱۱۵	۰/۴۴۱	۷/۰۶۹	۰/۰۰۰
هاسمر-لمشو	۰/۱۲۲	ضریب تعیین (McFadden R-squared)		۰/۱۴۵۶
آماره LR	۱۵۱/۱۷۶۶	احتمال Prob(LR statistic)		۰/۰۰۰

همانطور که در نگاره ۳ مشاهده می‌شود، در مدل دوم با توجه به آماره LR و احتمال مربوط به آن می‌توان نتیجه گرفت که در سطح اطمینان ۹۵٪ معادله رگرسیون معنی دار است. ضریب متغیر کیفیت گزارشگری مالی الگوی کازنیک برابر ۲/۰۱۲۰- می‌باشد که در سطح ۹۵٪ معنادار می‌باشد. این یافته‌ها حاکی از تأثیر رفتارهای فرصت طلبانه مدیران بر بندهای تعدیلی گزارش حسابرسی می‌باشد. بعبارت دیگر، تعدیلات حسابرسی به کاهش خطای برآورد در اقلام تعهدی

کمک می‌کند و باعث خنثی کردن رفتارهای فرصت طلبانه مدیران در صورت‌های مالی پیش از حسابرسی می‌شود. در نتیجه فرضیه پژوهش در سطح اطمینان ۹۵ درصد تایید می‌شود.

نگاره (۳): اثر کیفیت گزارشگری مالی بر بندهای تعدیلی حسابرسی - مدل کازنیک

متغیرها	ضرایب	خطای استاندارد	آماره Z	معناداری
عرض از مبدا	-۱/۹۶۵۶	۰/۸۹۴۷	-۲/۱۹۶۹	۰/۰۲۸۰
کیفیت گزارشگری مالی الگوی کازنیک	-۲/۰۱۲۰	۰/۸۷۱۵	-۲/۳۰۸۶	۰/۰۲۱۰
مالکیت نهادی	-۰/۳۰۴۶	۰/۳۶۲۷۸۷	-۰/۸۳۹۸	۰/۴۰۱۰
درصد سهام شناور	۱/۴۵۲۹	۰/۵۹۰۲	۲/۴۶۱۶	۰/۰۱۳۸
استقلال هیئت مدیره	-۰/۸۸۱۹	۰/۴۱۵۱	-۲/۱۲۴۵	۰/۰۳۳۶
چرخه عملیاتی	۰/۰۰۲۱	۰/۰۰۰۴	۴/۵۰۷۵	۰/۰۰۰۰
رشد فروش	-۰/۱۸۲۳	۰/۲۳۶۸	-۰/۷۶۹	۰/۴۴۱۳
اندازه شرکت	-۰/۰۲۳۳	۰/۰۵۹۰	-۰/۳۹۵۳	۰/۶۹۲۶
نسبت اهرمی	۲/۵۲۲۳	۰/۴۰۵۶	۶/۲۱۸۸	۰/۰۰۰۰
هاسمر - لمشو	۰,۱۱۲	ضریب تعیین (McFadden R-squared)		۰/۱۱۴۱
آماره LR	۱۲۱/۶۷۳۱	احتمال Prob(LR statistic)		۰,۰۰۰

همانطور که در نگاره ۴ مشاهده می‌شود، در مدل سوم با توجه به آماره LR و احتمال مربوط به آن می‌توان نتیجه گرفت که در سطح اطمینان ۹۵٪ معادله رگرسیون معنی دار است. ضریب متغیر کیفیت گزارشگری مالی الگوی مک نیکلز و استابن برابر $-۰/۱۲۲۸$ می‌باشد که منفی بوده ولی معنادار نمی‌باشد. در نتیجه کیفیت گزارشگری مالی طبق الگوی مک نیکلز و استابن با تعدیلات سود حسابرسی رابطه معناداری ندارد. این نشان می‌دهد، دقت درونی مدل مک نیکلز و استابن بر روابط بین متغیرها تأثیر گذاشته است.

لازم به ذکر است که از بین متغیرهای کنترلی، درصد سهام شناور، چرخه عملیاتی، نسبت اهرمی در هر سه مدل بر تعدیلات سود حسابرسی رابطه مثبت و معنادار دارد. علت این رابطه در خصوص درصد سهام شناور به این دلیل است که افزایش درصد سهام شناور موجب کاهش قدرت مالکان بر مدیریت می‌شود، این عامل ارائه اطلاعات توسط مدیریت را تحت تأثیر قرار می‌دهد؛ در نتیجه، موجب کاهش کیفیت گزارشگری مالی و افزایش تعدیلات حسابرسی می‌شود. در خصوص چرخه عملیاتی، طولانی بودن چرخه عملیاتی موجب طولانی شدن فاصله

زمانی تبدیل اقلام تعهدی به جریانهای نقدی می شود که این امر موجب کاهش دقت پیش بینی اقلام تعهدی و کاهش کیفیت گزارشگری مالی می شود.

نگاره (۴): اثر کیفیت گزارشگری مالی بر بندهای تعدیلی حسابرس - مدل مک نیکلز و استابن

متغیرها	ضرایب	خطای استاندارد	آماره Z	معناداری
عرض از مبدا	-۱/۸۴۰	۰/۸۸۹	-۲/۰۷۰	۰/۰۳۸
کیفیت گزارشگری مالی الگوی مک نیکلز و استابن	-۰/۱۲۳	۰/۹۶۹	-۰/۱۲۷	۰/۸۹۹
مالکیت نهادی	-۰/۳۸۱	۰/۳۵۹	-۱/۰۶۱	۰/۲۸۸
درصد سهام شناور	۱/۲۵۵	۰/۵۸۴	۲/۱۵۰	۰/۰۳۱
استقلال هیئت مدیره	-۰/۸۸۱	۰/۴۱۵	-۲/۱۲۳	۰/۰۳۳
چرخه عملیاتی	۰/۰۰۲	۰/۰۰۰۵	۴/۳۸۴	۰/۰۰۰
رشد فروش	-۰/۴۴۸	۰/۲۶۲	-۱/۷۰۲	۰/۰۸۸
اندازه شرکت	-۰/۰۰۸	۰/۰۵۹	-۰/۱۳۲	۰/۸۹۴
نسبت اهرمی	۲/۴۷۹	۰/۴۰۱	۶/۱۸۱	۰/۰۰۰
هاسمر - لمشو	۰,۵۷۲	ضریب تعیین (McFadden R- squared)		۰/۱۱۰۷
آماره LR	۱۱۸/۱۲۳۷	احتمال (Prob(LR statistic))		۰,۰۰۰

همچنین چرخه عملیات بلند مدت اغلب باعث ایجاد استقراض می شود و سودآوری را کاهش می دهد. در نتیجه، احتمال تقلب مدیریت با استفاده از غرض ورزی در اقلام تعهدی بیشتر می شود و موجب افزایش تعدیلات حسابرسی می شود. در خصوص اهرم مالی به این دلیل است که اهرم مالی نشان دهنده توانایی شرکت در بازپرداخت بدهی ها است. شرکت هایی که در بازپرداخت بدهی های خود ناتوان بوده، به احتمال زیاد گزارش حسابرسی همراه با تعدیلات دریافت می کنند. زیرا حسابرسان در رابطه با تداوم فعالیت آنها مطمئن نیستند. استقلال هیئت مدیره در هر سه مدل بر تعدیلات سود حسابرسی رابطه منفی و معنادار دارد. افزایش اعضای غیرموظف هیأت راهکار مناسبی در جهت جلوگیری و کشف به موقع تخلفات و انحرافات احتمالی از اصول و استانداردهای پذیرفته شده بوده و این موضوع منجر به کاهش تعدیلات حسابرسی در شرکت های مذکور می گردد.

نتیجه‌گیری

اطلاعات مالی حسابرسی شده ابزاری برای کاهش مخاطره سرمایه‌گذاری، بهبود کیفیت تصمیم‌گیری درون سازمانی و برون سازمانی، افزایش سطح بازده ناشی از داد و ستد اوراق بهادار، بهبود ساختار سبد سرمایه‌گذاری افراد و گروه‌های مختلف و حفاظت از منافع سهامداران، در مقابل تحریفات و اشتباهات با اهمیت موجود در صورت‌های مالی می‌باشد. حسابرسان برای ایفای مسئولیت پاسخگویی حرفه به نیاز استفاده‌کنندگان در تصمیم‌گیری برای تعدیلات حسابرسی، کیفیت گزارشگری مالی را که در واقع ابزار کنترلی رفتارهای فرصت طلبانه مدیریت و همسو با منافع سهامداران است را مد نظر قرار می‌دهند. لذا در این پژوهش به بررسی رابطه بین کیفیت گزارشگری مالی و بندهای تعدیلی حسابرسان پرداخته شد. نتایج با استفاده از سه معیار کیفیت گزارشگری مالی نشان می‌دهد که افزایش کیفیت گزارشگری مالی باعث کاهش تعدیلات حسابرسی می‌شود. در نتیجه گزارش تعدیلات سود و زیانی حسابرسان می‌تواند نشانه‌هایی از کیفیت گزارشگری مالی مبتنی بر اقلام تعهدی ارائه دهد.

مدیران برای حداقل کردن تفاوت بین سود پیش بینی شده و سود گزارش شده انگیزه دارند و از اقلام تعهدی و سایر رویه‌های حسابداری احتیاطی برای دستکاری سود گزارش شده و در جهت کمینه کردن این تفاوت استفاده می‌کنند. این انگیزه مدیریت و دستکاری سود گزارش شده موجب کاهش کیفیت گزارشگری مالی می‌شود و در نتیجه حسابرسان تحریفات مذکور را به عنوان تعدیلات در گزارش حسابرسی مطرح می‌کنند. لذا توصیه می‌شود سازمان بورس اوراق بهادار، شرکتها را ملزم به رفع موارد مشروط نماید، به ویژه در مواردی که تعدیلات در چند سال متوالی مطرح می‌شود. همچنین سرمایه‌گذاران بمنظور اخذ تصمیم‌های سرمایه‌گذاری به بندهای تعدیلی گزار حسابرسان توجه ویژه نموده و آثار بند مربوطه را بر سود خالص و کلیت صورت‌های مالی بسنجند. نتایج این تحقیق با یافته‌های پژوهش‌های لنوکس و همکاران (۲۰۱۵)، مینگ شیه و چینگ سای (۲۰۰۴) و فرانسیس و کریشنان (۱۹۹۹)، بنی مهد و همکاران (۱۳۹۳) و رحمانی و طالب نیا (۱۳۹۲) سازگار می‌باشد. در تحقیقات آتی می‌توان از سایر معیارهای کیفیت گزارشگری مالی استفاده نمود. همچنین در پژوهش‌های آتی توصیه می‌شود؛ با استفاده از معیارهای دیگر کیفیت گزارشگری مالی و در نظر گرفتن دیگر بندهای تعدیلی حسابرسان به آزمون فرضیات پژوهش بپردازند.

منابع

- Abad DA, Sanchez Ballesta JU, Yague JO. 2015. Audit opinions and information asymmetry in the stock market. *Accounting and Finance*, 25: 1-31.
- Ahmandi, M.R., Ghalambor, M.H. & Dorsey, S.S. (2014). Impact of Audit Firm Size and Auditor's Opinion on Future Stock Price Crashes. *Journal of the Accounting Review*. Volume 1, Issue 4:37-59 (in persian)
- Akhgar, M.O. and Karami, A. (2014). Firm Characteristics and Financial Reporting Quality of Quoted Listed Companies in Tehran Stock Exchange. *Journal of the Accounting Review*. Volume 1, Issue 4:1-22(in persian)
- Amat OR., Elvira, OS. 2010. Earnings management and audit adjustments: an empirical study of listed companies. *Investment Management and Financial Innovations*, 7: 50-61.
- Badri. A.(2014). A critical review of empirical research methodology in finance and accounting in Iran. *Journal of empirical research in accounting*. Volume 3, Issue 4:97-122 (in persian)
- Banimahd, B., Hasas yeganeh, y& Yazdani, N. (2014). Earnings Management and Audit Opinion: Evidences of Private Audit Firms. Volume 7, Issue 21:17-32 (in persian)
- Carey PE, Geiger MA, O'Connell BR. 2008. Costs associated with going-concern-modified audit opinions: an analysis of the Australian audit market, *ABACUS*, 44: 61-81.
- Chen PE, He SH, Ma ZH, Stice DE. 2012. Qualified audit opinions and debt contracting. *The 3rd International Conference of The Japanese Accounting Review In Kyoto, Organized by Kobe University, Kyoto University, and Doshisha University*.
- Chen, F., Hope, O.K., Li, Q. & Wang, X. (2011). Financial reporting quality and investment efficiency of private firms in emerging markets. *The Accounting Review*, 86 (4): 1255-1288.
- Darabi, R. and Rezaie Jaafari, (2011). Impact of the Independent Auditor's Report on the Transparency of Financial Reports. *Management Accounting*. Volume 5, Issue 13:79-96 (in persian)
- Dimitropoulos PA, Asteriou DI. 2010. The effect of board composition on the informativeness and quality of annual earnings: empirical evidence from Greece. *Research in International Business and Finance*, 24: 190-205.
- Etemadi, H., Mohammadi, A. & Azemi Ardakani, M. , (2010). The Relationships between Auditor Industry Specialization and Earnings Quality in Listed Companies on Tehran Stock Exchange. *Financial Accounting Research*. Volume 1, Issue 1:17-32 (in persian)
- Farinha JO, Viana LU. 2009. Board structure and modified audit opinions: evidence from the Portuguese stock exchange, *International Journal of Auditing*, 13: 237-258.
- Ferrero JE. 2014. Consequences of financial reporting quality on corporate performance. evidence at the international level. *Estudios De Economía*, 41: 49-88.

- Francis JE, Krishnan JA. 1999. Accounting accruals and auditors reporting conservatism. *Contemporary Accounting Research*, 16: 135-165
- Gaynor LI, Kelton AN, Mercer MO, Yohn TE. 2016. Understanding the relation between financial reporting quality and audit quality. *Auditing: a Journal of Practice & Theory*, 35: 1-22.
- Gomariz FU, Ballesta JU. 2014. Financial reporting quality, debt maturity and investment efficiency. *Journal of Banking & Finance*, 40: 494-506.
- Habib AH, Jiang HA. 2015. Corporate governance and financial reporting quality in china: A survey of recent evidence. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 24: 29-45.
- Hashemi, S.A; Samadi, S.& Hadian,R. (2015). The effect of financial reporting quality and debt maturity on investment efficiency. *Empirical study in financial accounting Quarterly*. Volume 11, Issue 44:117-134 (in persian)
- Hosseini, S,J and Karamshahi, B. (2012).Improved financial reporting and auditing. *Journal of accounting research*, Volume 2, Issue 3:1-21 (in persian)
- Kaszniak RO. 1999. On the association between voluntary disclosure and earnings management. *Journal of Accounting Research*, 37: 57-81.
- Khodayar Yeganeh, S., Piri , P.&Didar , H. (2014).Investigating the Effect of Management Ability on the Financial Reporting Quality during Life Cycle, of the Companies Listed Companies in Tehran Stock Exchange. *Finacial Accounting Reaserches*. , Volume 6, Issue 3:99-118 (in persian)
- Kordlar, A.E& Seyedy, S.A. (2009). Independent Auditor's Roles in Decreasing Discretionary Accrual. *journal of the accounting and auditing reviwe*. Volume 16, Issue 1:3-16 (in persian)
- Kothari S.P, Leone AN, Wasley CH. 2005. Performance matched discretionary accrual measures. *Journal of Accounting and Economics*, 39: 163-197.
- Jameii, R., Helshi, M. & Haji aedi, A. (2012)Investigating the Effect of Managers' Performance on Independent Auditor's Opinion in Companies Listed in Tehran Stock Exchange. *journal of the accounting and auditing reviwe*. Volume 19, Issue70: 1-14. (in persian)
- Lennox CL, Wu XI, Zhang TI. 2015. The effect of audit adjustments on earnings quality: evidence from china. *Journal of Accounting and Economics*, 61: 545-562.
- Mashyekhi. B. and Safari, M. (2006). the relationship between the operating cash and earnings management in Tehran Stock Exchange (TSE). *journal of the accounting and auditing reviwe*. Volume 13, Issue 2: 35-54 (in persian)
- Mcnichols MA, Stubben ST. 2008. Does earnings management affect firms' investment decisions?. *American Accounting Association*, 83: 1571-1603.
- Ming hsieh YU, Ching tsai YA. 2004. Aggregate audit adjustments and discretionary accruals: further evidence on the relation between audit quality and earnings management. Available at SSRN: <http://ssrn.com/abstract=616221> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.616221>.
- Moazedi EL, khansalar EH. 2016. Earnings management and audit opinion. *International Journal of Economics and Finance*, 8: 113-122.

- Moradi, M.; Osoolian, M. & Norouzi, M. (2014). Audit Opinion and Earnings Management: Uncertainty in Going-concern. *Journal of the Accounting and Auditing Review*. Volume 21, Issue 3: 313-328. (in Persian)
- Nikoomaram, H. and Badavarnahandi, Y. (2009) Explaining and Developing a Model for Determination and Evaluation of Factors that Affect Financial Reporting Quality Choice in Iran. *Quarterly Journal of Productivity Management*. Volume 3, Issue 8: 141-187, (in Persian)
- Nikoomaram, H. and Fathi, Z. (2011) The impact of national accounting standards on the quality of financial reporting in Tehran Stock Exchange: Earning Persistence approach. *Management Accounting*. Volume 3, Issue: 31-45 (in Persian)
- Pomeroy BR, Thornton DA. 2008. Meta-analysis and the accounting literature: the Case of audit committee independence and financial reporting quality. *European Accounting Review*, 17: 305-330.
- Rahmani, H. and Talebnia, G.H. (2013) The relationship between the type of auditor and the type of auditor's report with the earnings management index. *Financial Accounting and Auditing Researches*. Volume 5, Issue 19: 23-42 (in Persian)
- Rahmani, A. and Bashirimanesh. (2012). Investigating the power of discovery of earnings management models. *Accounting and Auditing Researches*, Volume 19, Issue 3: 1-20 (in Persian)
- Setayesh, M., Fatahi naghchi, H., Aabasi, S. & Rostaeei, M. (2013). Providing a New Approach to Issuing Audit Report Using Data Mining (Case Study: Accepted Companies in Tehran Securities Exchange). *Journal of Audit Science*. Volume 14, Issue 57: 5-26 (in Persian)
- Stubben ST. 2010. Discretionary revenues as a measure of earnings management. *The Accounting Review*, 85: 695-717.
- Tsipouridou MA, Spathis CH. 2013. Audit opinion and earnings management: evidence from Greece. *Accounting Forum*, 38: 38-54
- Vakilifard, H. and Mohamdi, S. (2015). Auditor's Change and Audit Report Type. *Financial Accounting and Auditing Researches*. Volume 5, Issue 19: 23-42 (in Persian)

Financial Reporting Quality and Audit Adjustments Clauses

Nazanin Bashirimanesh¹, Malihe Pakdel²

Received 2017/10/09

Accepted: 2018/01/22

Abstract

Auditors' report in the decision making process of users of financial statements is considered as one of the useful information and one of the ways to ensure the quality of financial reporting is the audit report. This research is investigating the effect of financial reporting quality on adjustment clauses of audit report. The research sample consists of 645 views (year - year) from 2009 to 2014. These models used to measure the quality of financial reporting: including Kothari & et al (2005), Kaznik (1999) and McNichols & Stubben (2008) and the research hypothesis has been tested using logit regression. In all three models, there was a negative correlation between financial reporting quality and audit adjustments. The result suggests that the quality of financial reporting is critical to auditors' decision making for adjustments, and with the increase in the quality of financial reporting, the amount of adjustments is reduced. This study, by identifying the impact of the auditor's moderation clauses on the quality of financial reporting helps investors and creditors to investigate managers' opportunistic behaviors. It also by applying three different criteria in assessing the quality of financial reporting adds to the richness of existing literature.

Keywords: Audit Adjustments Clauses, Discretionary Accrual, Financial Reporting Quality.

JEL classification: G14, C33

DOI: 10.22051/ijar.2018.17542.1341

¹ Assistant Professor of Accounting, Payame Noor University, Corresponding Author(bashirimanesh@gmail.com)

²Msc of Accounting, Ferdows Branch, Islamic Azad University, Ferdows, Iran(pakdel_malihe@yahoo.com)